

Temaplan vannmiljø Vang kommune

Hvorfor trenger vi en vannmiljøplan?

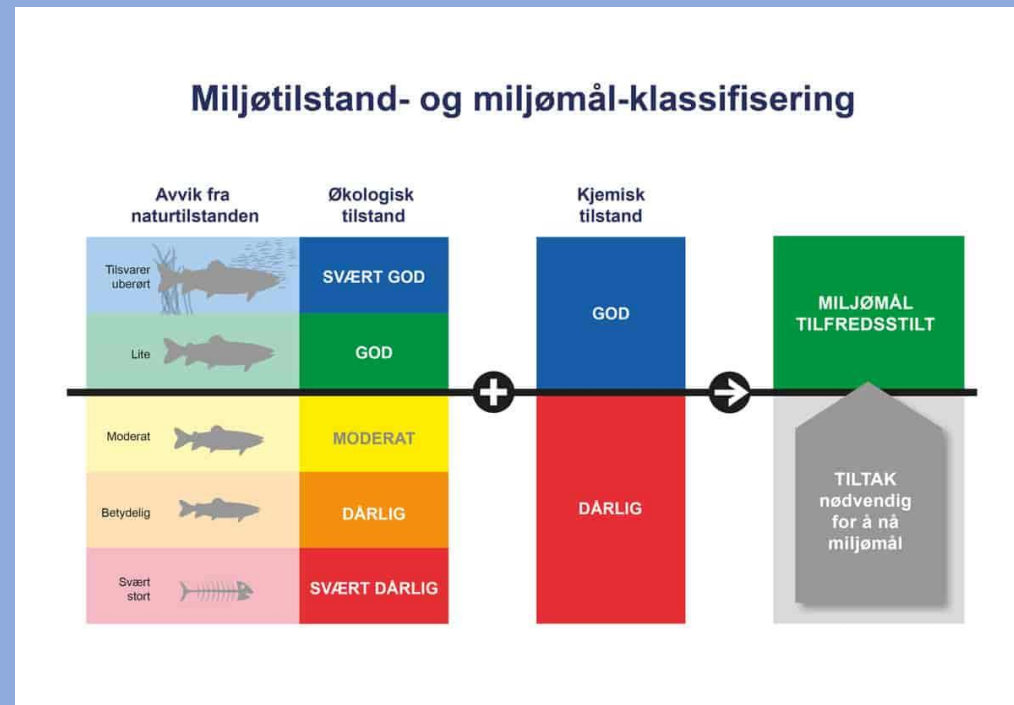
Felles ansvar å sikre at vannforekomstene våre forvaltes bærekraftig for bruk av fremtidige generasjoner, og forberedes på og tilpasses et klima i endring

Hvem og hva bestemmer?

- Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) gjennomfører EUs vanndirektiv i norsk rett

- Miljømål: **minimum** god økologisk **og** god kjemisk tilstand

(mindre unntaksbestemmelser som gjelder fysiske inngrep (§ 5) eller «mindre strenge miljømål» (§ 10). Det er ikke anledning til å forringe miljøtilstanden i vannforekomster (med unntak av i helt spesielle tilfeller, gitt av § 12).

- Regionale vannforvaltningsplaner og tilhørende dokumenter for planperioden 2022 – 2027 ble endelig vedtatt av Miljødepartementet 31.10.2022. De regionale vannforvaltningsplanene setter konkrete miljømål for alle vannforekomstene i Vang kommune. Miljømålene skal innarbeides i kommunale planer.

Hva gjør en vannmiljøplan?

- En plan som beskriver dagens miljøtilstand i vannforekomstene i Vang kommune, slik den er klassifisert i Vann-Nett per desember 2024.
- Planen gir en oversikt over kartlagte påvirkninger og kommer med forslag til tiltak for at kommunens vannforekomster skal oppnå miljømålet om minimum god økologisk og kjemisk tilstand, samt forbli i denne tilstanden.

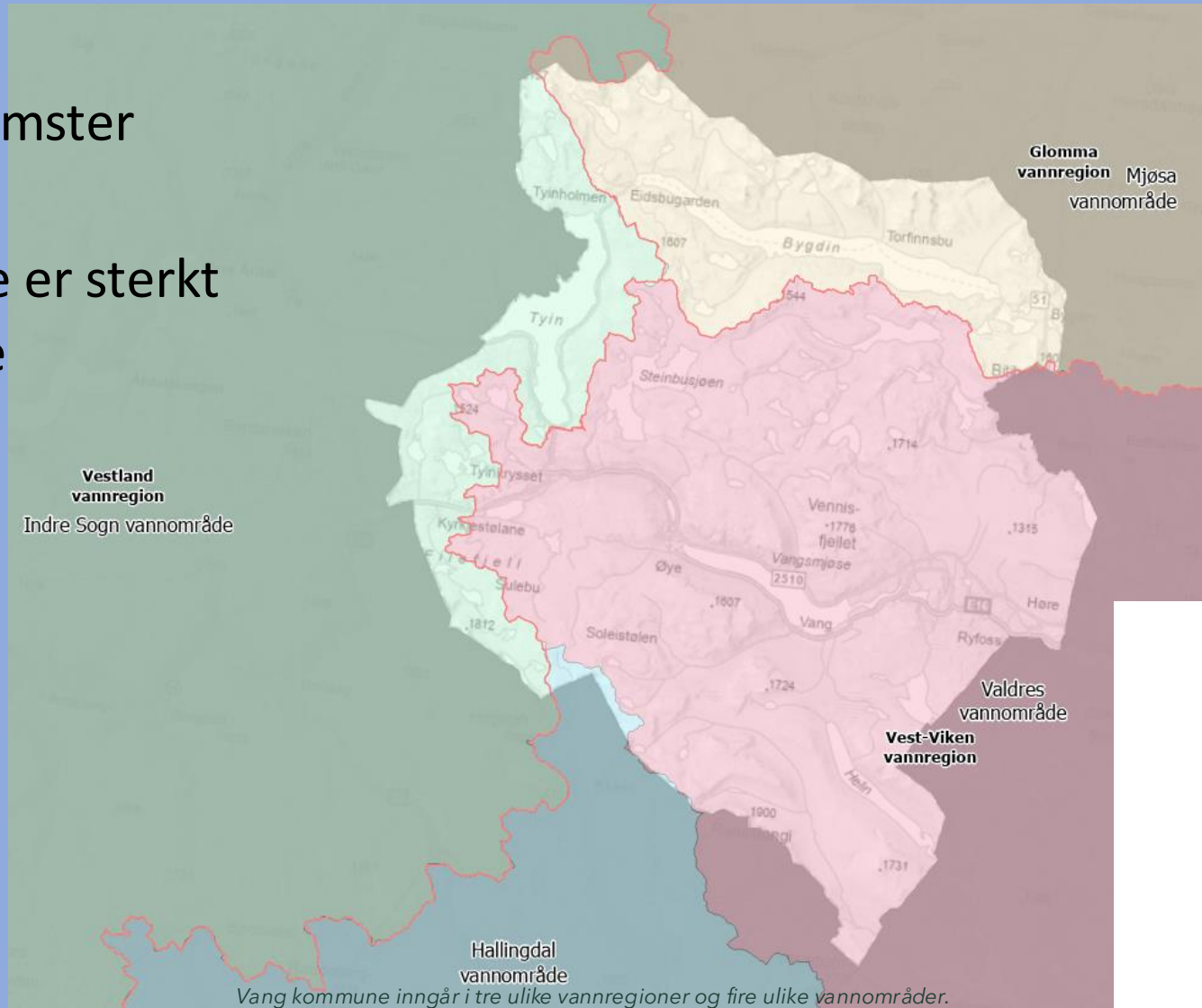
Hovedfokus er på miljøpåvirkninger som kommunen har et særskilt ansvar for, enten som miljømyndighet, planmyndighet eller tjenesteleverandør. Planen kommer med forslag til tiltak innenfor kommunens sektoransvar.

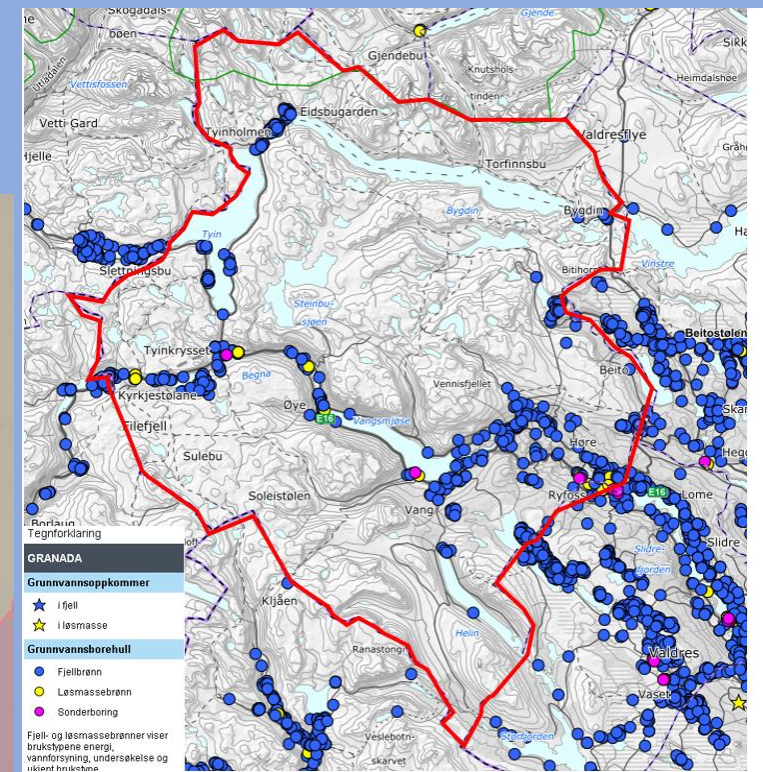
Hvordan står det til i Vang?

147 vannforekomster

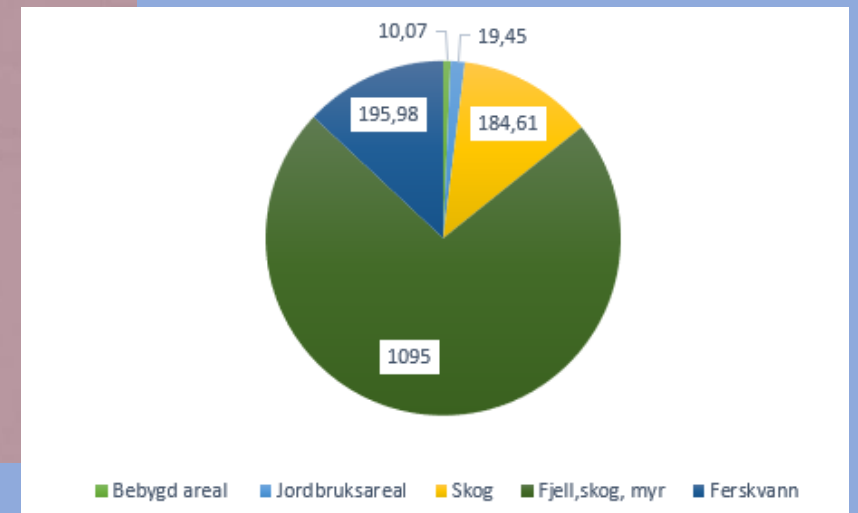
34 av disse er sterkt modifiserte

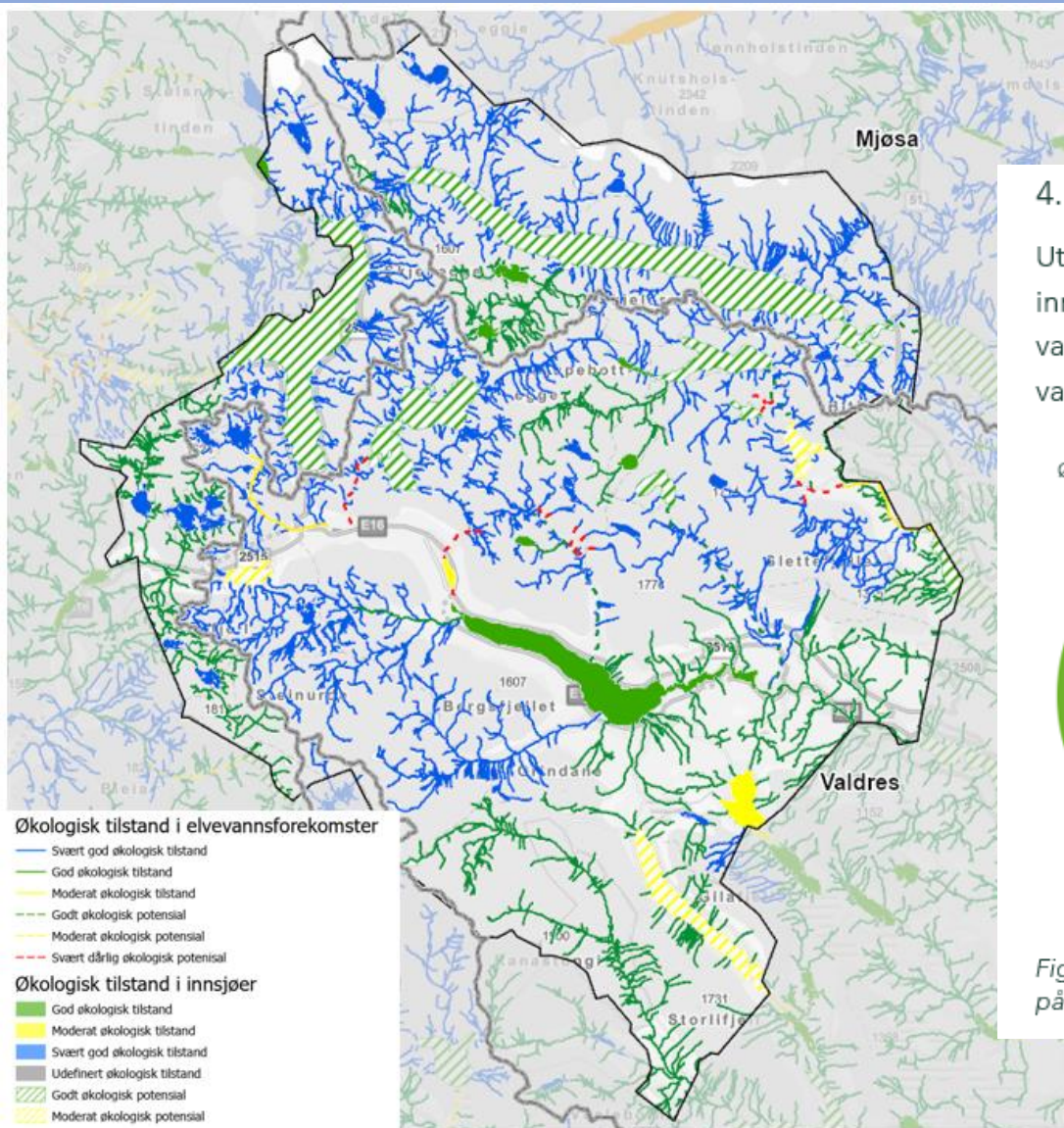
Vang kommune inngår i tre ulike vannregioner og fire ulike vannområder.

Figur 29 Oversiktskart over registrerte grunnvannsutttak i Vang kommune. Blå prikk er fjellbrønner, gul prikk viser løsmassebrønn, og rosa prikk viser sonderboringer. Kilde: https://geo.ngu.no/kart/granada_mobil/

Hvordan står det til i Vang?

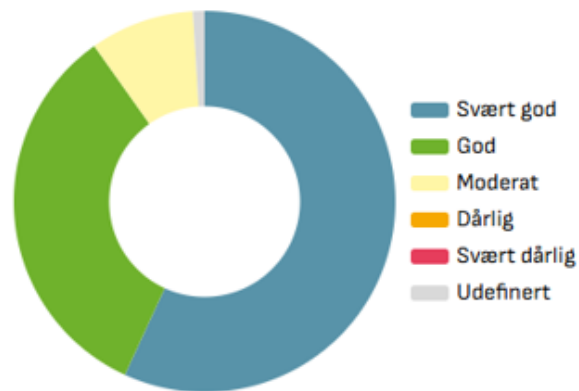

Figur 9. Oversiktskart over vannforekomster (elv og innsjøer) i Vang kommune. Blå farge viser svært god økologisk tilstand/potensial, grønn farge viser god økologisk tilstand/potensial, gul farge viser moderat økologisk tilstand/potensial og rød farge viser svært dårlig økologisk tilstand/potensial. Kart hentet fra Vann-nett.

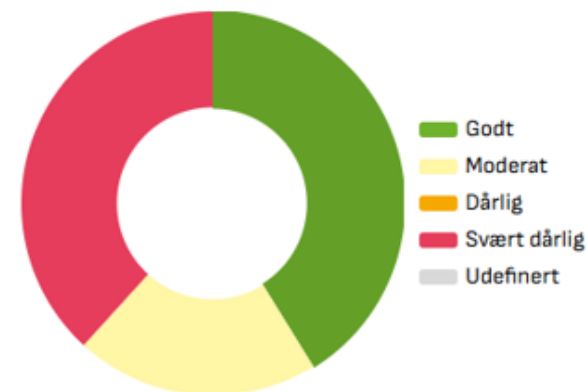
4.1.1. Økologisk tilstand i elver, bekker og innsjøer

Ut fra tilgjengelig datagrunnlag i Vann-Nett er ca. 80 % av overflatevannforekomstene (elv og innsjø) i Vang innenfor svært god eller god økologisk tilstand/potensial. Det vil si at hovedvekten av vannforekomstene allerede er i en tilstand som tilfredsstiller økologisk miljømål gitt i vannforvaltningen.

Økologisk tilstand i naturlige vannforekomster

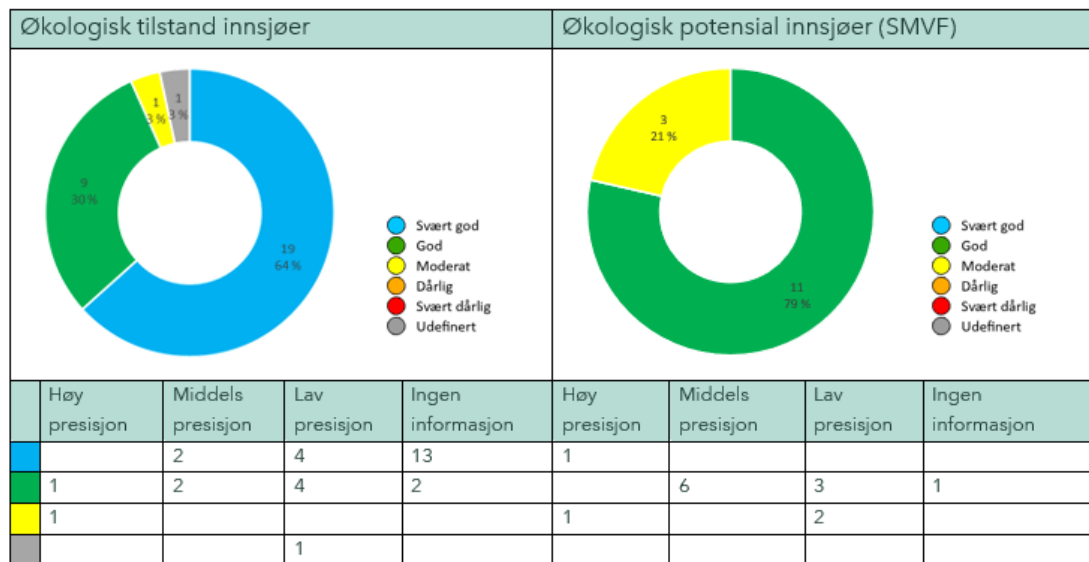

Økologisk potensial i sterkt modifiserte vannforekomster

Figur 8 Kakediagram som viser status for alle kommunens overflatevannforekomster (elver og innsjøer) fordelt på ulike tilstandsklasser for økologisk tilstand/potensial. Kilde: Vann-nett.no den 24.01.2024

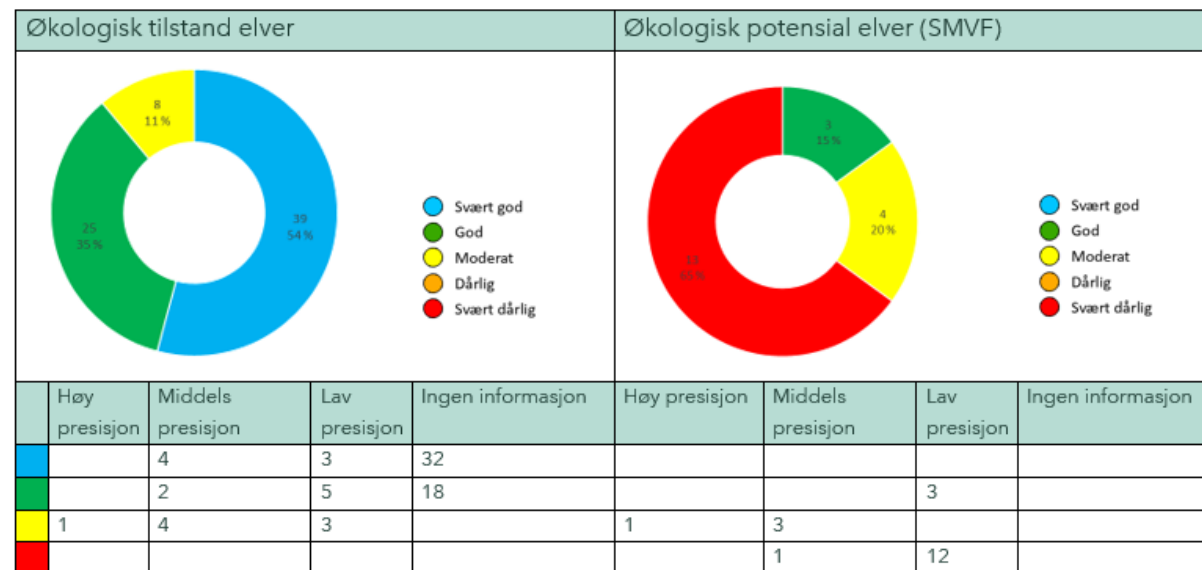
Hvordan står det til i Vang? Økologisk tilstand

Figur 10 Skjematisk fremstilling av økologisk tilstand/potensial hos kommunens innsjøforekomster. Tabellen under figuren viser pålitelighetsgraden til de ulike tilstandsklassifiseringene. Data hentet ut av Vann-nett 11.12.24.

Økologisk tilstand i naturlige forekomster av overflatevann: Av 102 naturlige forekomster av overflatevann (altså vannforekomster som ikke er sterkt modifiserte, se neste avsnitt), er 9 vannforekomster klassifisert med moderat økologisk tilstand. Resten er klassifisert med god eller svært god tilstand, og tilfredsstillende økologisk miljømål. Majoriteten av klassifiseringen er basert på datagrunnlag med lav eller manglende pålitelighet (se Figur 10 og Figur 11).

Av de 34 vannforekomstene som er utpekt som SMVF, er det 14 som oppnår målet om godt økologisk potensial. 7 vannforekomster er klassifisert med moderat økologisk potensial, mens 13 vannforekomster er klassifisert til svært dårlig økologisk potensial, se Figur 10 og Figur 11). Disse 13 vannforekomstene har fått fastsatt mindre strenge miljømål (etter vannforskriftens § 10).

Figur 11 Skjematisk fremstilling av økologisk tilstand/potensial hos kommunens elveforekomster. Tabellen under figuren viser pålitelighetsgraden til de ulike tilstandsklassifiseringene. Data hentet ut av Vann-nett 11.12.24.

Hvordan står det til i Vang?

Kjemisk tilstand

Kjemisk tilstand i naturlige forekomster av overflatevann:

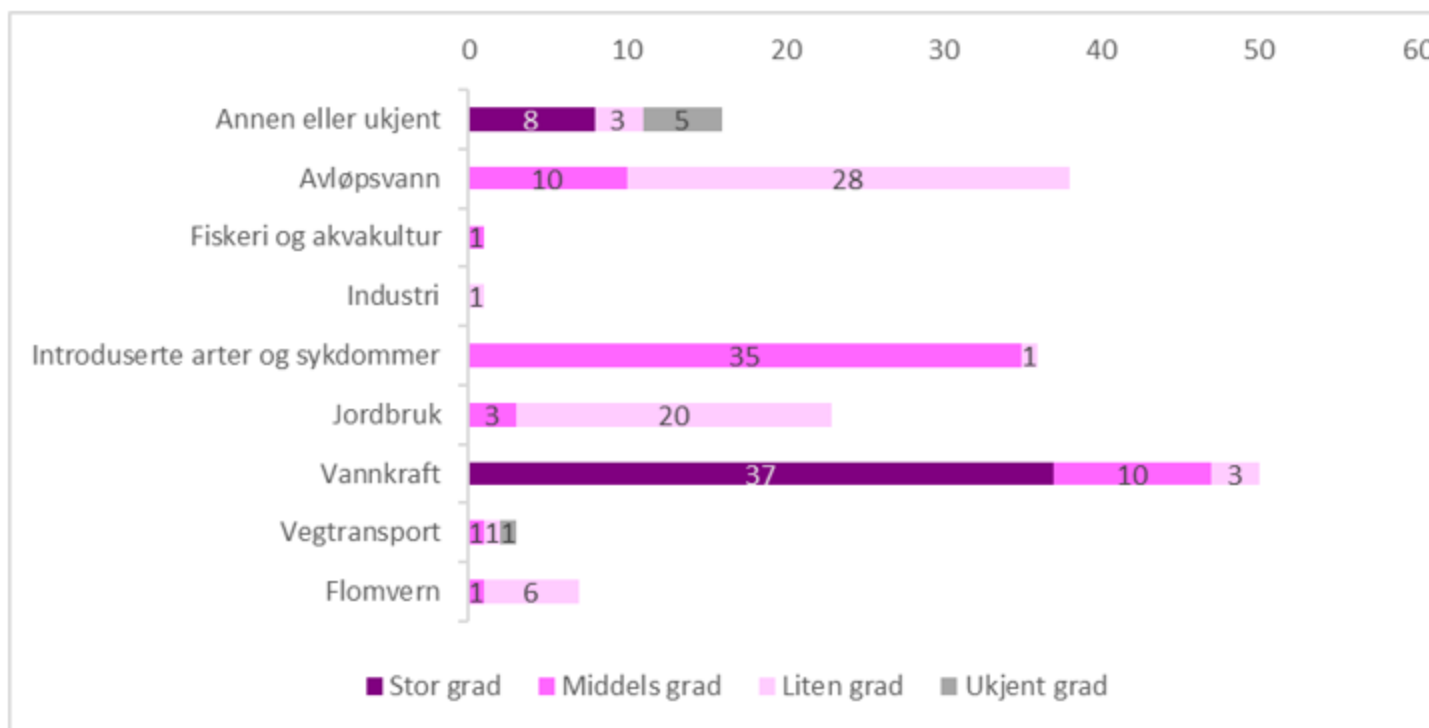
Svært få av kommunens forekomster av overflatevann (elve- og innsjøforekomster) er klassifisert med kjemisk tilstand grunnet manglende datagrunnlag/prøvetaking av disse:

- Kun fem av elvene i kommunen er klassifisert, hvor fire elver oppnår god kjemisk tilstand og en elv ikke oppnår god kjemisk tilstand. Resterende 87 elveforekomster har udefinert kjemisk tilstand.
- Fem innsjøforekomster er klassifisert, hvor en innsjø har dårlig kjemisk tilstand og fire innsjøer har god kjemisk tilstand. 39 innsjøforekomster har udefinert kjemisk tilstand.

Totalt er altså ti forekomster med overflatevann klassifisert i forhold til kjemisk tilstand, av disse har ni forekomster lav pålitelighet og kun en forekomst har høy pålitelighet.

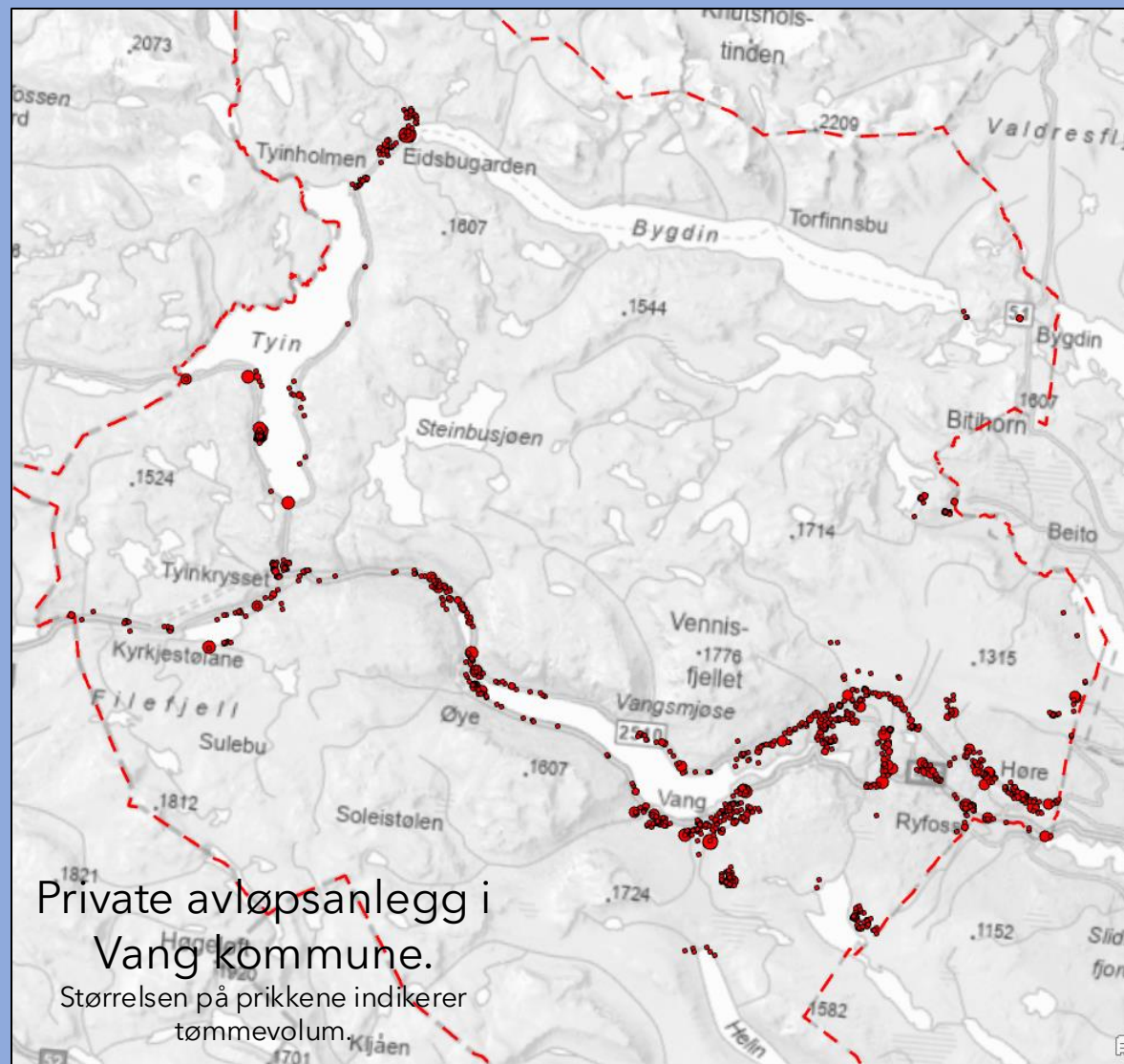
Hva påvirker vannforekomstene i Vang?

Hovedpåvirkningen på vassdragene (elv og innsjø) i Vang kommune omfattes av vannkraft, introduserte arter (f.eks ørekyt) og avløp, se Figur 18. Påvirkningene er nærmere omtalt i avsnittene og tabellene under.

Figur 18. Antall påvirkninger som registret for elve- og innsjøforekomster i vann-nett. «annen eller ukjent» med stor grad av påvirkning omfattes av dammer, barrierer og sluser for annen aktivitet i innsjøene».

Hva påvirker vannforekomstene i Vang?

Hva må gjøres:

Kunnskapsgrunnlaget må økes

Av kommunens 147 vannforekomster er det kun 4% som har kunnskapsgrunnlag med høy presisjon

Hovedutfordringen i dette planarbeidet har vært mangelfullt kunnskapsgrunnlag om miljøtilstanden i vannforekomstene for videre vurderinger, sett opp mot kommunens visjoner om omfattende utbygging og fortetting av hyttefelt.

Ut fra naturgrunnlag og beliggenhet vet man også at mange av kommunens vannforekomster er sårbare høyfjellsresipienter, som tåler liten påvirkning før de vil havne i en dårligere tilstandsklasse.

Statsforvalteren har varslet at nye utslippstillatelser ikke vil bli vurdert før kommunen blant annet kan vise til grundig dokumentasjon om nåtilstanden i resipient.

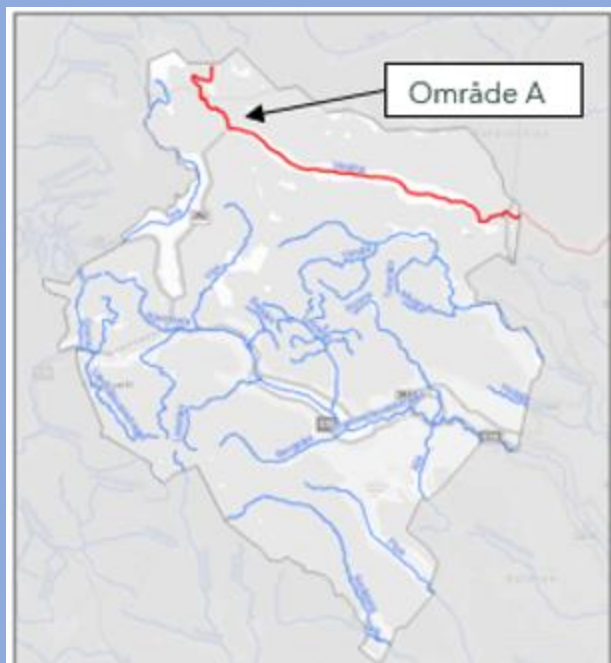
Nye prøvetakingsprogram må ha hovedfokus på biologisk prøvetaking (bunndyr og begroingsalger) i tråd med Klassifiseringsveilder 02:2018 Klassifisering av miljøtilstand i vann.

Hyttefelt med separate avløpsanlegg

Kommunen har også flere større hyttefelt, som ikke er tilknyttet offentlig avløpsanlegg, og hvor fire utvalgte områder ble nærmere undersøkt i 2023.

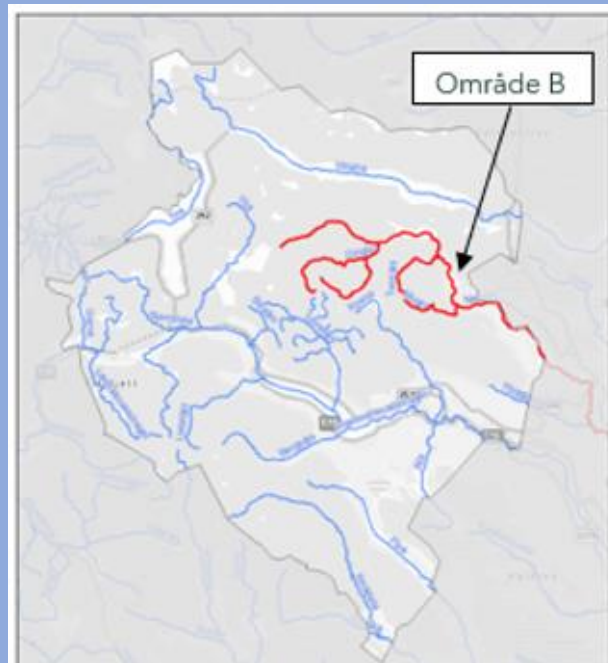
Eidsbugarden

Nedbørfelt til Bygdin/Vinstra
(Glomma VR)

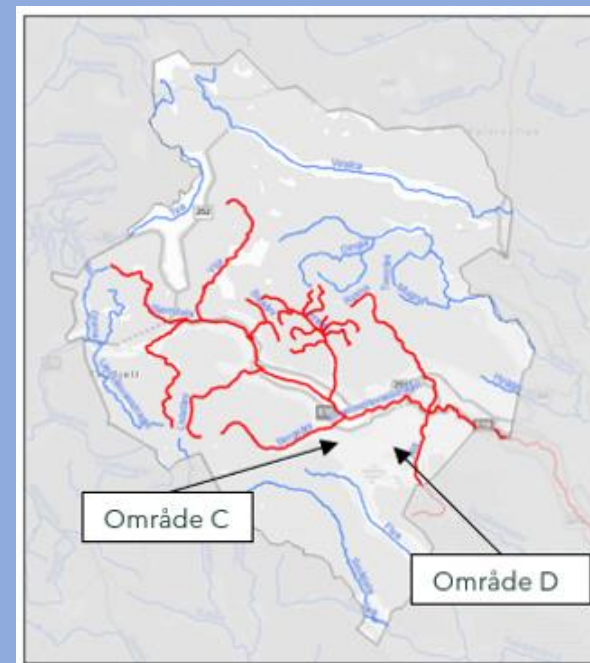
Fleinsendin

Nedbørfelt til Neselvi
(Begnavassdraget, Vest-Viken VR)

Grindafjell og Kviessyndin

Nedbørfelt til Vangsmjøsi-Slidrefjord
(Begnavassdraget, Vest-Viken Viken VR)

Hva må gjøres:

Hyttefelt med separate avløpsanlegg:

Konklusjonene fra kartlegging av hyttefeltene viser:

- Det er knyttet drikkevannsinteresser til flere av resipientene
- Mange av resipientene er små og sårbare for utslipp av avløpsvann fra hytter
- Vannforsyning- og avløpsanlegg er etablert om hverandre
- At en betydelig andel av anleggene i alle de undersøkte områdene har feil
- Feil på anlegg medfører risiko både for å påvirke resipienter og lokale drikkevannskilder
- I alle feltene er det behov for oppfølging og tiltak på separate avløpsanlegg

Fortetting av områdene frarådes.

Det anbefales at man viderefører eldre, restriktive reguleringsbestemmelser for disse hyttefeltene og ikke gir frislipp på utslipp av alt avløpsvann i tettbebygde hyttefelt, slik det delvis synes å være praktisert til nå.

Hva må gjøres:

Følgende tiltak ligger innenfor kommunens sektoransvar og anbefales gjennomført av Vang kommune:

1. Begna: Prøvetaking av resipienter, iht. utarbeidet prøvetakingsprogram for utslipp fra kommunale renseanlegg (påstartet).
2. Overvåkning av resipienter som ikke tilfredsstillter, eller står i fare for å ikke tilfredsstillte miljømålet (nedslagsfelt Nordre Syndin, Sløtabekken, Mjølkedøla, Strondafjorden m.fl)
3. Innhente oversikt over, og kartfeste ulike drikkevannskilder (bekker, brønner etc.) for å få bedre oversikt over vannforekomster som trenger særskilt beskyttelse.
4. Føre tilsyn og utarbeide bedre oversikt over private avløp, inkludere anleggsdata i kartverk.
5. Utstede og følge opp pålegg om utbedring av private avløpsanlegg

HUSK!

Temaplan Vannmiljø er et styringsverktøy innenfor kommunens virksomhet innen arealplanlegging og vann- og avløpssektoren, samt for behandling av søknader.

Tenk helhetlig

Arealplanlegging ut fra naturgitte forutsetninger
(naturgrunnlag og resipientkapasitet)

Vann er en fornybar ressurs – den kan brukes flere
ganger, men må forvaltes riktig

Sammen skal vi sikre at vannforekomstene våre forvaltes bærekraftig for bruk av fremtidige generasjoner og forberedes på og tilpasses et klima i endring.